

Šiame numery:

Virš Koelno katedros — Mieželaitis!
Keletas šuolių per Tennessee Williams dramas.

„Grandinė“ pas angliakasių ir siuvelas.

Gabriel Garcia Marquez „Paskutinė šmėkliško laivo kelionė“.

Kazį Veselką prisimenant.

Vlado Šlaito eilėraščiai.

Prano Domšaičio paroda Chicagoje.

Carl Orffo „Antigonė“ Dariaus Lapinsko pastatyme.

Chicago teatruose.

Poezijos dienų antrasis vakaras šiandien.

Kertinė Parastė

Virš Koelno katedros — Mieželaitis!

„Per pasaulį keliauja žmogus“, beveik prieš penkiasdešimt metų rašė Bernardas Brazdžionis. Nenujautė jis tada, jog tas „žmogus“ bus Eduardas Mieželaitis. Kai šiaip poetams ar eiliniams piliečiams Lietuvoje svieto margybė tėra nepasiekiamas svajonė, šiandien sunku surasti pasaulio kampelį, kurio nebūtų gavinčiančios sudrėkines Lenino premijos laureato eilių lietus.

Tokios poetinės atgaivos dabar susilaukė Reino šalis Vakarų Vokietijoje. Pergalės š.m. vasario mėnesio numeryje išspausdintas Mieželaicio eilėraščių ciklas „Reino elegijos“ tęsia poeto globalinę odiseją. Metodas tas pats: jis atvyksta, pamato ir „nugali“ — ar bent tariasi nugalėjęs — atskleidamas lankomos vietovės dvasia, destiliuodamas jos esenciją iš gaivalingos mieželaitiškos ir, drauge, pareigos marksistinės-lenininės perspektyvos.

Iš „Reino elegijų“ ciklo aukštyn šaukia ilga poema „Kiolo katedra“, kurioje Mieželaitis sueina akistatą su katalikų religija. Poemai baigiantis, ant katedros viršūnės atsistoja, ją apkarūnoja tarybinis, „mieželaitiškas“ žmogus. Kremliaus anti-katedra nugali Koelno katedrą.

Reino šalis užgavo ne vieną Mieželaicio lyros stygą. Romantinių polinkių poetas ypač jautriai atsiliepia romantizmo giminės žavesiui. Gotiška katedra ir mieželaitiška ideologija ima traukti jį į priešingą pusę. Kaip daugumą romantikų, jį žavi religijos spalvingumas, gėlmė, gotiško bokšto skrydis į erdves. Bet jis nuolatos sau primena, jog religija dirbtinas, netikras dalykas: „Dievas gimsta žmogaus mintyse“. Kodėl iš tokios „dialektiškos“ dvasinės būsenos negimsta dramatiška filosofinė poema? Ateistų ar ateistinių poetų yra visokių — yra ir ieškančių, dvejojančių, klausiančių, kenčiančių, aistringai atakuojančių. Mie-

želaicio ateizmas drungnas ir plaktiškas; jis kalba apie religiją mieguistomis frazėmis, kaip po geros vakarienės snūduriuojantis tarybinis pareigūnas.

Tarsi angelai ir velniai gotiškoje skulptūroje, „Kiolo katedroje“ koegzistuoja gerosios ir blogosios Mieželaicio-poeto savybės. Joje dar galima užčiuopti drąsą, erdvę užmojų, metaforinį vešlumą — savybes, savo laiku praplatinusias lietuvių poezijos lauką. Bet dar labiau akis rėžia pompastiškumas, dirbtiniai rimai, cementiniais „žaismingumas“, vadovelinė filosofija. Tikroji Koelno katedra žavinga savo gotišku grakštumu; Mieželaicio poema apie ją padvelkia išpurtusiu baroku.

Galbūt daugiausia poemai kenkia autoriaus megalomaniškas tonas. „Pakeliu tonosvorio galvą aukštyn“, rašo jis. Mieželaitis apskrieja visą pasaulį, ir visą pasaulį jisai sutrivialina. Apie privalomą Hirošimą jis taria: „Negaliu iki šiol atsigausti nuo šoko“. Klystantį žmogų jis klausia: „Homo sapiens, ką tu darai? Kur eini?“ Mieželaitis — kosminis poetas, „poetonautas“. Ekskursija į dangų? Kodėl ne? Mieželaitis aplankys Dantę ir apklausins jį apie dangų bei rojų. Taip Mieželaitis atsiranda rojus pasienį, kur „Dievas, išvydęs mane, nustebo“. Kur nenustebs...

Mieželaicio vėlyvoji poezija prašosi parodijos. Pavyzdžiui, Kanovičius *Literatūroje ir mene* taip prabyla Mieželaicio balsu: „Aš apie žemę tiek eilių sudejau! O, Varšuva! O, Akra! O, Bordo! O, Roma! O, Kalkuta! O, Sidnėjau! O, o, ir dar kelis kartus O, o!“ Parodija gali būti ir komplimentas, nes beveidžių poetų neįmanoma parodijuoti. Liūdniau, kad patsai Mieželaicio poetinis originalas jau skamba kaip parodija.

Pasternako nepaprastą populiarumą jaunųjų rusų poetų tarpe galima paaiškinti tuo,

Keletas šuolių per Tennessee Williams dramas

V. BAGDANAVIČIUS

Mirus š.m. vasario 24 d. didiam Amerikos dramaturgui Tennessee Williams yra proga grįžti į jo nueitą kelią. Tam grįžimui yra keletas priežasčių. Tarpe jų ir ta, kad jis yra mūsų bendralaikis ir kai kurie iš mūsų turėjome progos sekti jo kelią tuo pačiu laiku, kai Williams juo keliavo.

Taip, štai lietuviai teatro žmonės Chicagoje lietuviškai pastatė jo vieną pirmųjų dramų 1954 m., netrukus po to, kai ji buvo parašyta. Tai buvo „Stiklinis žvėrynas“ arba „The Glass Menagerie“. Ne vienam iš mūsų teko proga pamatyti vieną ar kitą jo dramą, kai ji buvo kur statoma, ar rodoma per televiziją. Tai išorinė aplinkybė domėtis T. Williams kūryba. Išvidinis pagrindas domėtis šia kūryba yra didesnis. Šis dramaturgas ieškojo gyvenimo prasmės visame žmogiško gyvenimo plote, pradėdamas žmogaus jausmingumo ryškinimu ir baigiant blogybės analizavimu. Blogybės T. Williams tyrinėjo labai intensyviai. Jis tiesiog ieškojo jų, kur tik galėjo jų rasti, kad su jomis susikibtų.

Jausmingumas ir brutalumas

Žmogaus jausmingumas yra iki aukščiausio laipsnio išryškintas jo dramoje „Tramvajus, vadinamas aistra“ („A Streetcar Named Desire“). Šioje dramoje jausmingumas sugretintas su biznišku brutalu-

kad jis korupcijos pritvinkusiais laikais išsaugojo kalbos ir dvasios grynumą. Mieželaicio karjera — visai kita opera.

J. P.

mu. Kaip Williams žiūrėjo į baisumus, sutinkamus gyvenime, liudija vienas jo pasisakymas straipsnyje, kad baisumas taip pat nėra nežmoniškas dalykas (Pgl. Tennessee Williams *Where I Live*, 1978 psl. 38). Taigi, žmogui reikia savo baisybės sutikti ir jas išgyventi iki galo.

Pastebėjus didelį dramaturgo dėmesį ne tik jausmingumui, bet ir baisumui, aiškėja plati riba, kurioje operavo jo dramose. Visko čia yra. Ta pačia proga galima pastebėti, kad T. Williams nebuvo romantikas. Jis savo dramose neieško laimingos pabaigos. Baisybė lydojo ne tik T. Williams dramas, bet ir jo gyvenimą. Kaip pranešama, jis mirė nuo persigėrimo ir narkotikų.

Perspėjantis Bažnyčios vaidmuo

Po jo perėjimo į katalikybę ir, atrodo, to žingsnio įtakoję buvo parašyta jo drama „Small Craft Warnings“ 1973 metais. Lietuviškai ją būtų galima vadinti „Perspėjimu mažiems laivams“.

Atrodo, kad tai yra Bažnyčios vaidmens savotiškas pavaizdavimas. Veiksmas vyksta viename bare pajūryje. Senyva moterėlė perspėjamąjį vaidmenį vaidina pasigėrusiam daktarui, homoseksuališkų polinkių vyrui ir ištvirkaujančiai merginai. Ir pati perspėja nėra be kaltių. Tačiau perspėjimus ji atlieka labai, labai intensyviai ne tik savo žodžiu, bet ir nuolatiniu savo kepurės mušimu į stalą ar į barą. Labai vertingas yra jos priekaištai visiems. Ji sako: „Man jūs keliatė rūpestio,

Amerikietis dramaturgas Tennessee Williams (T. Lanier), 1916-1983, dramų „The Glass Menagerie“ (1945), „A Streetcar Named Desire“ (1947), „Cat on a Hot Tin Roof“ (1955), „Suddenly Last Summer“ (1958), „Sweet Bird of Youth“ (1959), „Night of the Iguana“ (1961), „The Milk Train Doesn't Stop Here Anymore“ (1964) ir kitų autorius. Daugelis jo dramų buvo pažymėtos Pulitzer premija.

nes jūs atsisakote augti ... tačiau to jūs galite atsisakyti tik ribotą laikotarpį savo gyvenime“ (psl. 54).

Savo paties komentare, pridėdamas prie šios dramos laidos, autorius sako: „Savęs paties peržengimas ir savęs sudisciplinavimas yra dabar būtinas dalykas“. Tai jis sako, turėdamas omeny pirmiausia savo paties silpnynes.

Vaidmenys ir scenos šioje dramoje yra labai groteskiškos, tačiau pozityvus žvilgsnis į žmogaus gyvenimą net blogiausiose aplinkybėse yra ryškus.

Nenaudojamas krikščioniškos turtas

Kas kita yra jo paskutinė drama — „A House Not Meant to Stay“. Lietuviškai tai būtų: „Namai, neskirti išlikti“. Ši drama buvo pastatyta Chicagoje 1981 metų pradžioje, Goodman teatre, studijinėje salėje. Ji vaizduoja vidurinės klases amerikiečius vyrą ir žmoną, kurie Kalėdų dieną grįžta namo, palaidoję savo sūnų. Šios dramos pagrindinis personažas Bella, vos grįžus namo, prašo vyrą užgesinti kalėdines švieses. Šis kūrinys yra skirtas pavaizduoti šeimai, kurioje Kalėdų dvasia nesinaudojama.

Bella yra vyro ir kaimynų prižiūrima, kad slepia didelių pinigų, paveldėtus iš savo tėvo. Įtarimas ilgai pasirodo neturintis pagrindo. Kaimynas ir vagys, atvykęs kėsintis į paveldėtą turtą, įsitikina, kad tas turtas yra tik gandas. Bet dramose pabaigoje paaiškėja, kad ji tą turtą turi. Tie pinigai yra paslėpti visiems matomame, sename sieniniame laikrodyje. Ji neleidžia tuo turtu pasinaudoti savo vyrui, nusivylusiam politikui, paremti jo kampanijai. Ji jo nepanaudoja nei savo vaikams paremti, kurių vie-

nas, pasidaręs alkoholiku, mičia, o kitas, nerandęs vietos gyvenime, šią naktį yra grįžęs namo su moterimi, laukiančia kūdikio ir priklausiančia „Jesus freaks“ sąjūdžiui. Viena dukterė yra uždaryta atsilikėlių prieglaudoje.

Atrodo, kad Williams šioje dramoje norėjo pavaizduoti tokią turto turėtoją, kuris mano, kad dabartinis laikas nėra tinkamas laikas ką nors daryti su savo turimomis priemonėmis. Tai yra dvasinė kryptis, giliai priešinga Dievo įsikūnijimui žmonijoje.

Lietuvių dėmesys Tennessee Williams kūrybai

Pažymėtina, kad lietuviai teatro žmonės iš syk pažino T. Williams vertę ir pasirūpino su juo supažindinti lietuviškąją visuomenę. Tai padarė Valuko vadovaujama grupė, pastatydama „Stiklinį žvėryną“ („The Glass Menagerie“). Vaidino Nivinskaitė, Bačaitė, Dikinis ir Brinka. Kas ji lietuviškai išvertė, nebuvo paskelbta. Parinkta šiai dramai lietuviška antraštė yra labai tinkama. „Draugas“, vertindamas pastatymą, tada rašė: „Autorius į mūsų laikų žmones žiūri kaip į stiklinius žvėrelius, kurie turi puikius šviesos refleksus, bet neturi to būdingo būtybės bruožo, kuris vadinasi gyvybė. Gyvas daiktas nėra nei toks trapus, nei toks žėdžiantis.“

Šia savo drama T. Williams pradėjo savo draminius nuotykius. Joje vieno personažo lūpmomis jis išreiškė ir save. Jis norėjo pats pergyventi nuotykių, o ne tik reflektuoti, kaip kiti jį pergyveno kine. Iš tikrųjų Tennessee Williams savo dramose nebuvo svetimas sau pačiam. Juo toliau, juo labiau jo personažai darėsi ne tiek stikliniai, kiek giliai tragiški ir gyvi.

Ar krikščionis negali būti tragiškas?

Vokietijoje 1976 metais buvo išleista Barbaros Vahland studija apie T. Williams kūrybą, linkusi į jo dramas žiūrėti kaip į melodramas, t.y. tokias dramas, kurios tragiškos neišgyvena giliai ir baigiasi daugiau ar mažiau dirbtine laiminga išeitimi. Ji yra nuomonės, kad krikščionybė ir marksizmas neturi tragiško išgyvenimo. Krikščionis neišgyvena tragedijos dėl to, kad jis yra apsuptas atperkamosios Dievo malonės (Der Held als Opfer, psl. 17). O apie marksistinį žmogų ji, berods, mano taip dėl to, kad šis žmogus yra, pasak Lenino, ištraukiamas iš medžiagos slinkties atlikti kai kuriems uždaviniais ir, juos atlikęs, yra vėl paneriamas į medžiagos tėkmę.

Ar atskiras marksistinis žmogus lengvai sutiktų su šitokiu savęs nurašymu nuo tragiškos, galime palikti atsakytį jam pačiam. Tačiau, kaip yra su tragiškumu krikščionio gyvenime, tenka mums patiemis išsiaiškinti. Žinoma, kad krikščionis yra apsuptas keleriopios Dievo malonės ir kad tragiškumas jame nepasireiškia žmogaus sunaikinimu. Tačiau nebūtų teisingas krikščionybės supratimas, išskiriant iš jos tragiškumo išgyvenimą. Tai padarius, krikščionis nebūtų tikras žmogus.

Tragiškumo problema savo aukščiausios įtampos susilaukia Kristaus asmenyje. Jeigu būtų paneigiamas tragiškumas krikščioniui dėl to, kad jis yra Dievo malonės apsuptas, tuo labiau reiktų jį paneigti Kristui, kuriame gyvena Dievo malonės pilnybė. Tada reiktų sakyti, kad Kristaus kentėjimai ir mirtis nebuvo tikri žmogiški, tragiški išgyvenimai.

Su šia problema susitiko pirmųjų krikščionijos amžių teologai ir nepagailejo nei protinių pastangų, nei kovų šiai problemai patenkinamai išspręsti. Iš vienos pusės jie apgynė Kristuje tikrai žmogišką prigimtį, galinčią išgyventi tragišką, o iš kitos pusės jie ne mažiau uoliai atstovavo tikėjimui, kad Kristus yra dieviškas asmuo. Iš čia mes turime tas tikėjimo tiesas liečiančias Kristų ir sakant, kad jame yra nesumaišytos dvi prigimtys: dieviška ir žmogiška, bet vienas dieviškas asmuo.

T. Williams tiek savo dramose tiek savo gyvenime yra giliai tragiškas. Tuo savo tragiškumu jis yra liudytojas tiesos, kad krikščioniškoji malonė iš žmogaus nepadaro kokios žmogaus iškamšos. Suvokus krikščionį esant anapus tragiškos, ne tik nebūtų suteiktas jam joks palengvinimas, bet jis būtų atplėštas nuo žmogiškumo ir nuo asmeninės atsakomybės. Tragika, lydėjusi Tennessee Williams iki pat jo mirties valandos, liudija šio dramaturgo gyvą akistatą su blogybe. Ta akistata nėra sušvelninta ir jo dramose. Viena kita laimingesnė išeitis jo dramose yra greičiau nuolaida publikai, negu lengvas dramaturgo žvilgsnis į žmogaus gyvenimo tragiką.

Žvilgsnis į Reino kraštą nuo Speyer katedros bokšto.

„Grandinėlė“ pas angliakasių ir siuvėjas

LIUDAS DOVYDĖNAS

Ne dažnai pasitaiko tokia šventė, kokią nušokom, nu-dainavom balandžio 17-tą šių metų Pottsvilleje. Erdvioje mokykloje, nuo kalno žvel-giančio į anglių kasyklas, suvažio, subildėjo lietuviai ir kitų tautybių vyrai, moterys iš Senadorio, Mahanojaus, Vilksberio, Pittstono, Skran-tų. Ne taip skamba anglių kalboje: Shenandoah, Mahanoy, Wilkes-Barre, Pittston, Scranton. Salėje ir koridoriuose abėji vardai vienodai skambėjo susirinku-sių tarpe. Žodžiai garsūs, veidai nušvitę. Būta dėl ko: pirmą kartą toks pasirody-mas, tokia šventė! Suzinojom: Sagių, „Grandinėlės“ kūrėjų, Liudo ir Aleksandros trijų dešimtų metų sukaktuvės!

Keletas žodžių čia prasivers, kas, kaip dedasi toj Penssylvanijoje, kaip kruta tie angliakasiai, siuvėjos ir dar kai kas? Pasiskardam raš-tu ir žodžiu, kad Penssylvanijoje pirmieji lietuviai anglių kasyklose surado darbą, už-minkė kultūrinę, visuomeninę teslą; pirmosios vargo, gero-vės giesmės nuaidėjo Penn-sylvanijos kalnais ir pakal-nėmis. Ir toje jau minėtoj Pottsvilleje rasim lietuvių dar iš pačių pirmųjų atkilių. Daugiausia, žinoma, moterų. Jauni vyrai, kaip mūšio lau-kuose, sparciai krito kasyk-lose, nes toks jau buvo darbo — anglių kasimo įstatymas: anglis brangi, žmogus ne-perkamas. Jei vienas krito, du prie kontoros durų. Tai buvo, žinoma, seniau, kai mašinų nebuvo, kai unijos įkūrėjas John Lewis dar nebuvo angliakasių sutelkęs.

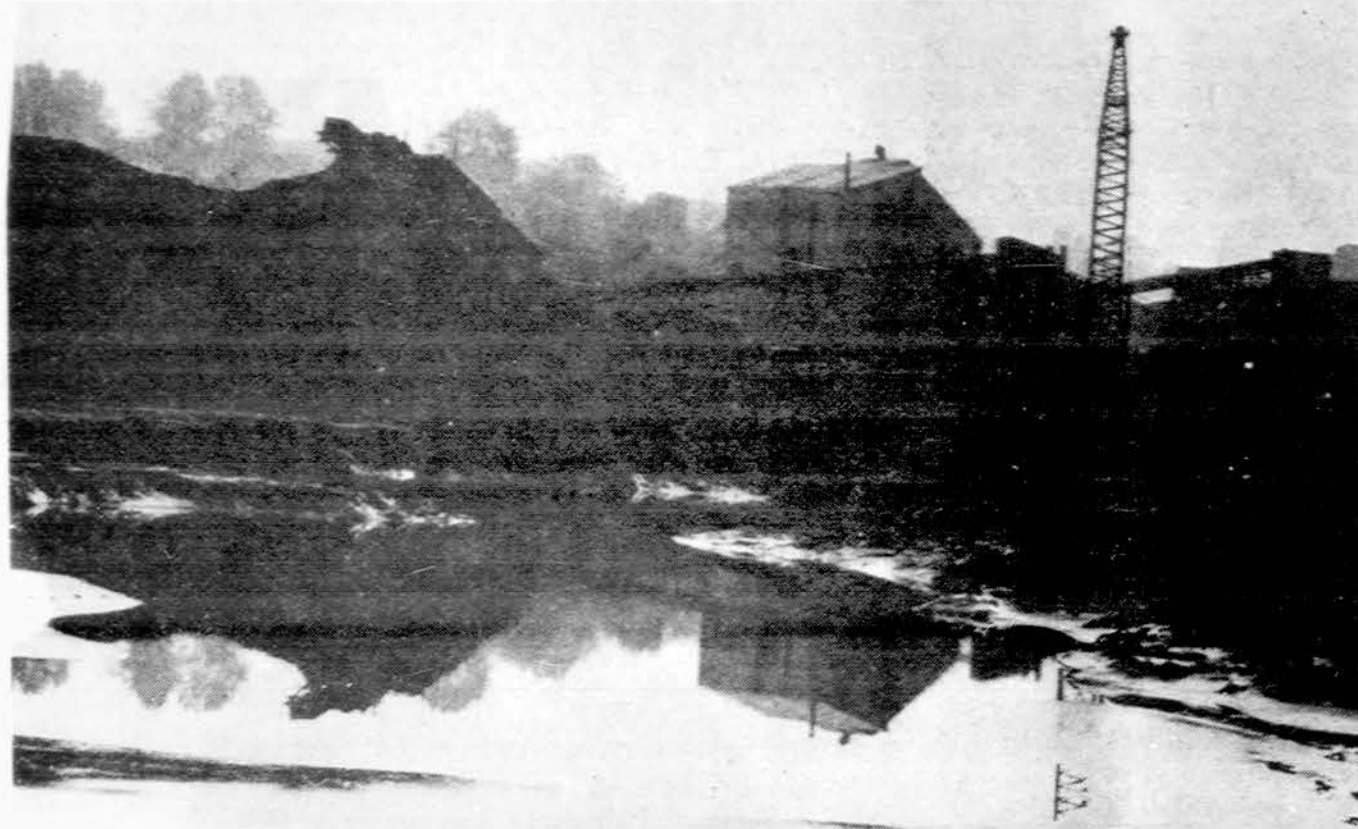
Kol priešim prie nepapras-tai džiaugsmingo „Gran-dinėlės“ koncerto aprašymo, dar kai ką pasakykim, kaip dabar tasai angliakasis ar jo palikuonis gyvena namuose ir kapuose?

Viskas keičias, angliakasiai taip pat...

Aliejus, elektra, vanduo mažino anglių kasyklas. Kieto darbo, pavojingo darbo armija — angliakasiai virto mažos svarbos armija. Kadaiše pirmuosiuose mūšiuose sto-vėjusi armija. Vaikai, darbo nebesurasdami, paliko tėvus — angliakasių. Dažnai — vieną motiną. Našlės, našlės ir kalnai liekanų — „dumpu“ vadinamų, iškilo Penssylvanijos Lietuvoje.

Gudrūs New Yorko, Phila-delfijos manufaktūros fabri-kantai pastebėjo bedarbes angliakasių našles. O ir mergi-nas, kurios dar netoli motinos sijono žvalgėsi darbo ir... o gal, iš Clevelando, New Yorko, Philadelphiajos atjos bernelis, tos pačios „Grandinėlės“ taip vaizdžiai bernelio žirgas apdainuotas... „kojos rasotos, kaklas putotas ir botagėlis nušerpatotas“. Bet bernelis neatėjo... Atėjo jau minėtieji, kurie įsteigė siuvyklas... Koks tai buvo darbas laike ir vieto-jė! Kas kad daug pigiau mokė-jo negu New Yorko, Bostono, Clevelande už tą patį siuvėjos darbą... Bet buvo darbas, buvo uždarbis. O to labai trūko.

O štai dėl ko. Kai kasyklų savininkai išsinešė kitur mili-jonus kasyklose užkaltų dolerių, kasyklos dažnai ne užsidarė, bet „bankrutavo“. Ir čia vėl angliakasis, dažniau-siai — lietuvis, lenkas, italas, slovakas pamatė, kad jo fon-dai, kurie turėjo tesėti pen-sijas, kurioms jis neatlaidžiai mokėjo iš kiekvienos algos — „pėdės“, ne visai pilni... Kai kurie visai tušti... Tušti dėlto, kad anglių savininkai, vadinami „baronais“, nemo-kėjo jiems uždėtų mokesčių. Dešimtys milijonų dolerių

Liekanos tų vietovių, kur dirbo ir gyveno Penssylvanijos lietuviai angliakasiai. (Iš knygos „Penssylvanijos angliakasių Lietuva“, išleistas Lithuanian Library Press 1977 metais Chicagoje). Nuotrauka Algimanto Kežio

Senosios emigracijos Penssylvanijos lietuvių („Penssylvanijos angliakasių Lietuva“). Nuotrauka Algimanto Kežio.

paliko „subankrutavusių“ kompanijų griuvėsiuose. Dabar federalinė vyriausybė bando mokėti nors labai sumažintas pensijas.

Dar vienas gudrių siuvyklų savininkų sumanymas: pristeigė unijų — Pants, Coat, Topcoat, Blouse. Jeigu siuvėja ar siuvėjas iš vienos unijos — nors ir užsidarymo atveju — perėjo į kitą uniją, tai jis ar ji prarado laiką, nors ilgus metus dirbęs... kita unija, kitas giedojimas.

Vėliau šis tas buvo pakeista, bet šaukštai po pietų, nes... siuvyklos užsidarė. Atsidarė Taiwane, Brazilijoje, Hong Konge. Unijų ir siuvyklų savi-ninkai dažnai labai storai spėjo riekę apsiptę sviestu, bet įstatymų, patvarkymų pai-niavose siuvėjas ar siuvėja

dažnai liko su kuklia pensija arba ir be to.

Kodėl aš tuos vargus vargelius?..

Kai „Grandinėlei“ karštai plojo, sustoję plojo, keldami didelės mokyklos erdvia salę, turim žinoti, kokie kieti tie delnai ir kaip ne vienas kai kas — sunkiai pagriebė tuos aštuonis dolerius už bilietą. Taip pat tenka atsiminti, kad šimtai, o gal tūkstančiai Penn-sylvanijos Lietuvos angliakasių norėjo patekti į „Gran-dinėlės“ šokių, dainas, pasiklausyti Aldonos Stempu-žienės, išgirsti originalią orkestro muziką, bet tasai doleris, tasai visokių taupymų doleris neatsirado laiku — užsidarė atviros durys į Pottsville erdvia salę. Ne pro šalį pridurti naujus taupymo, perorganizavimo iš pačių viršūnių patvarkymus, kurie apkarpė angliakasio, siuvėjos pensijas, pašalpas. Dažnai išgirstu nusiskundimus, kokių seniau nebuvo Penssylvanijos lietuvių gyvenime. Tegu jie patyli. Eikim į salę.

„Ar čia durys ar čia siena“

Ar mergelė guli viena? Taip klausė „Grandinėlės“ miklus šokėjas, nepavėlavo atsakyti šokėja, kad, deja, ji ne viena, su ja ir motulė... Kai kalbam apie Penssylvanijos lietuvių nepavėluokim pridur-ti... kad jie ne vieni. Jie labai norėtų išgirsti ligi džiaugsmo

ašarų suplazdėjusią „Blez-dinėlę“, sienas drebinantį Jonkelį. Ką jau bekalbėti apie Mergelės atsisveikinimą kelionėje į vestuves, į gimdy-tojos kelią, kuris veda žmoniją amžinybės keliu. Ar ne jaunamartė nugali mirtį, nes kas kitas pastotų kelią karstui, jei ne lopšys?

Pertraukų metu pažįstami ir ne visai pažįstami švytinčiom iš džiaugsmo akimis, trupan-čiu žodžiu — ieškodami paties geriausio žodžio — kalbėjo apie Sagi, apie jo žmoną, „Grandinėlės“ gimdytojus, puoselėtojus. Kaip jie nuo darbo ir duonos vogė laiką, prakitą liejo, kartu su tokiu šauniu, linksmu merginų, vaikų būriu. Ne vienas tei-ravosi mano žinių, spėdami esant šokių tokiu žinovu: kaip čia viskas taip sklandžiai, skambiai dūžia, šoka, būg-nas aidai? „Kaip striūna“, senas angliakasis pasakė, dar atsivertiniui iš Biržų apy-linkės.

Vargu ar rasite kur nors lietuvių gūžtą, taip imliai, visa širdimi geriančią šokį, dainą, muziką... kaip Penssylvanijos Lietuvoje. „Kodėlėi taip vėlai? Kodėlėi ne prieš pusmetį? Tai būtų džiaugsmo mano mamei“. Mamė jau Mahanojaus kapuose, atsigulusi prieš gerą pusmetį, 97 metų amžiaus. Ta Mamė girdėjo Miką Pet-rauską, Stasį Šimkų, klausėsi dr. Jono Šliūpo ir kun. J. Miluko prakalbų, giedojo baž-nyčios chore.

Penssylvanijos lietuviai, kaip sakiau, ne vieni, jie turi savo klubus, Susivienijimus, parapijas. Turi ir partijas. Ir visi tie susibūrimai, partijos, parapijos vislab tik apie savo kilmę rėžė kalakuto išdidumu: kad jie patys geriausi, kad jie žino, moka, gali, supranta. Ir tatau ne kartą ir ne du lietuvių skaldė, erzino, kliudė išplėsti sparnus, jeigu poetiškai pasakysim.

Bet laikai daug ką pakeitė. Ataušo politinės teslos, praskydo per tirsti įsitiki-nimai... kad tik aš galiu ir velniui parduoti rožančių, kad tik mano pyragas ir gardus ir virpa razinkomis. Atsirado jos malonybė tolerancija. Pabrė-žiu šitą senąją viešnią. Tole-rancija leido suprasti, kad dideli darbai ne viena dūda išpučiami, kad mes visi esam tam pačiam kelyje, žmogaus ir lietuvių kelyje: Laisvė, Teisy-bė, Gera valia mus nuves į laisvę ir Lietuvą. Kad ir mes ir žmonija grumiames dėl savo vaikų, dėl viso žmonijos už-davinio — nugalėti Baime, Vergiją.

„Grandinėlės“ pakvietimo pionierių būrys gana gausus. Pirmam plane stovi Frackvil-lės klebonas kun. Algimantas Butkus. Kelios lietuviškos parapijos taip pat surėmė

pečius, Vyčių veikėja p. Vai-čaitienė. Tai tebus ašys. Bet apie tas ašis sukosi visa eilė dainos, šokio, muzikos mylėtojų. Pradžia gana pasi-sekusi, taigi galima tikėtis — pramintu taku dar ateis ir „Grandinėlė“ ir kiti.

Daug gražių žodžių galima — būtina pasakyti „Gran-dinėlės“ pasirodymo proga. Tuojau krinta akin „Grandi-nėlės“ švelniai orus stilius, atlikimo tikrumas. Matom vadovų ir atlikėjų meistriską pasirodymą, nuoširdžia praktika įsigyvendintą leng-vumą. Stebint, įsitraukus į atlikėjų burtus, jauti tikrą gyvenimiškumą. Regis, štai „Blezingėlė“ atėjo iš gre-timo kaimo merginos, pasi-rūpinę tik skaresles, grakš-tumu, lengvumu dalijasi kaip duonos rieke pabaigtuvėse. Merginos ruoštiis į vedybinį gyvenimą nukelia ten, kur tatau dėjosi tikrovėje. Po ažuolais, po liepomis, kur lietus nelijo, kur vėjai neužpūtė. Neme-luotu grakštumu arti-mosios palydi kasų supy-nimu, daug kalbančia daina jaunąją marčioną. Sugrįžu-vėse iš bažnyčios duona, druska pasitinka prie slenkstio į kitų namų slenkstį. Kur taip pat būtinybe bus duona, druska ir nebaigta daina.

Muzikai: Švedas, Pakalnis, Žygaitis ir kiti prabilo gilių senovės ir perprastos naujo-vės garsais. Dideli atkasimai.

Aldona Stempužienė pačių gerų dvasių apdovanota tokiu

Grandinėlė šoka Blezingėlė.

Nuotrauka Jono Garlos

išsiskiriančiu, sodriai tvirtu balsu dainavo ir raudėjo... Ilgo triušio ir didelio talento dainos, raudos.

Ką čia dar tektų paminėti, taiklesniu žodžiu apsaityti? Dar labai daug. Labai daug gerų žodžių, taiklių žodžių, aptarimų verti atlikėjai: šokė-jos, šokėjai, dainininkai, muzikai. Kokiu žodžiu ap-sakytį savanoriškumą nuo va-dovų Sagių iki būgno mušėjo? Pasišventimas, pilni ryžto,

gražaus veido studentai, mokiniai ir visi kiti jaunuoliai užliejo salę nemeluotu tikro-vės — gražios tikrovės — ūpu, dvasia. Gausiai susirinkę plo-jų, stojo ir sėdo nušvitę šventiškai, broliškai, seseriš-kai ir lietuviškai.

Penssylvanijos lietuviai kie-tais angliakasio, minkštais siuvėjų delnais dar daug plos ir sėdėdami ir stovėdami.

Iki pasimatymo, mieli Gran-dinėlės susikibė!

Grandinėlės šokėjai.

Gabriel Garcia Marquez

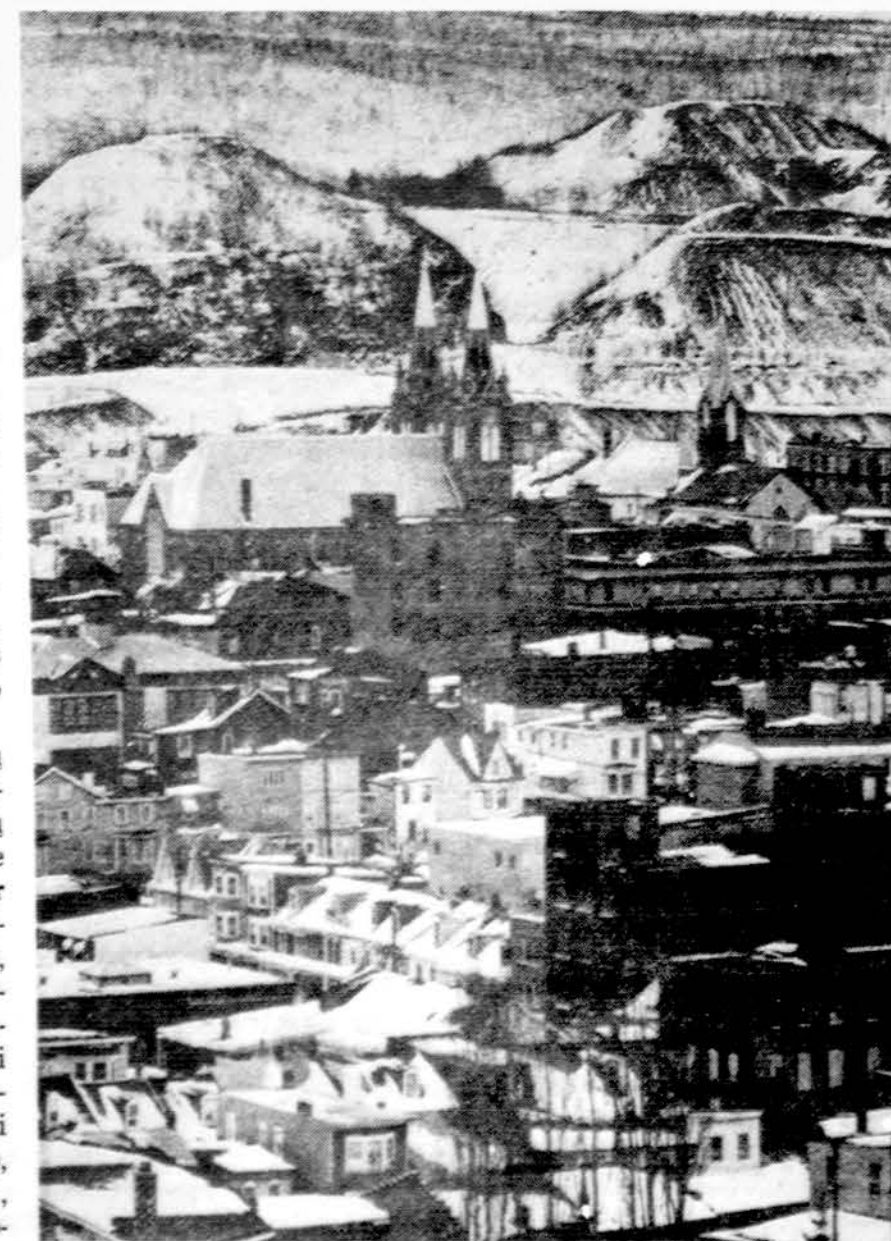
Paskutinė šmėkliško laivo kelionė

Dabar jūs pamatysite, kas aš esu, sau tarė savo nauju vyrišku balsapalaikiu dau-gelį metų po to, kai pirmą kartą pamatė milžinišką transatlantinį laivą, be šviesų ir be mašinų dundesio, kuris vieną naktį praplaukė palei miestelį kaip dideli negyvenami rūmai, ilgesni už visą miestelį ir aukštesni už jo bažnyčios bokštą, ir toliau plaukė link koloninio miesto, sustiprintos tvirtovės gintis nuo jūros plėšikų kitoje įlankos pusėje, su senovišku negrų uostu ir besisukančiu švyturiu, kurio graudulingos šviesos sparnų mojai kas penkiolika se-kundžių perkeisdavo miestelį į mėnulišką stovyklą su fosforu švytinčiais namais ir tuščiomis bei vulkaniskomis gatvėmis, ir nors jis tada dar buvo vaikas be vyriško balsapalaikio, bet turėjo motinos leidimą iki vėlumos paplūdimyje klausytis vėjo naktinių arfų, dar galėjo prisiminti lyg te-bematydamas, kad laivas dingdavo kai švyturio šviesa nušviesdavo jo šoną ir vėl pasirodydavo, kai ji baigdavo praeiti, taip kad tas laivas buvo pasirodantis ir vėl dingstantis prie jėjimo įlankon, kaip luna-tikas apgraiabom ieškodamas plūduri, ro-

dančių uosto kanalą, tartum kažkas būtų sugedę jo orientavimosi instrumentuose, nes nuslinko prie povandeninių uolų, susi-dūrė, sprogo gabalais ir nuskendo be jokio garso, nors toks susidūrimas su uolomis turėjo sukelti geležų žvangėjimą ir mašinų sprogimą, turėjo sustingdyti iš baimės mie-gusiuosius drakonus priešistorinėje gi-rijoje, kuri prasideda prie paskutinių mies-to gatvių ir baigiasi kitoje pasaulio pusėje, taip kad jis pats tikėjo, jog tai buvo sap-nas, ypač kai kitą dieną pamatė įlankos žėrinčius vandenį, ant uosto kalvų negrų lūšnų spalvų nedarną, Guayanų kontra-bandininkų galerias, priimančias krovį ne-kaltų papūgų su deimantų prikimštais gurkliais, pagalvojo, jog aš užmigau be-skaiciuodamas žvaigždes ir... sapnavau tą milžinišką laivą, aišku, paliko taip įsitiki-nę, niekam nepapasakoję, nei prisiminė matytą regėjimą iki kito vakaro, kai vaikš-čiodamas ir ieškodamas delfinų žymių jū-roje atrado iliuzinį transatlantinį laivą, niūrų, matomą ir nematomą, su tuo pačiu dviprasmišku likimu kaip ir pirmą kartą, vien tik su tuo skirtumu, kad anuomet jis buvo tikras nebuvo užmigęs, kad nusi-šypojo papasakodamas savo motinai, ir ji tris savaites aimanavo iš nusiminimo, nes tau, esą, genda smegenys nuo tokio atbuli-nio gyvenimo, dienomis miegant, o nakti-mis nuotykiuojant, kaip nelabieji žmonės, ir kadangi tomis dienomis turėjo eiti į miestą ieškoti kokio patogumo, kuriame

Gabriel Garcia Marquez (1928), kolumbiečių rašytojas, peritais metais laimėjęs Nobelio literatūros premiją, išgarsėjo savo romanu *Simtas metų vienuolės* (1967), kuriame vaizduoja istorinius įvykius, atpasakodamas vienos šeimos istoriją. Jame tikrovė ir antgamtiniai įvykiai lengvai ir greitai susipina su antgamtiniais įvykiais (kaip ir šioje novelėje).

P. G.

Shenandoah panorama („Penssylvanijos angliakasių Lietuva“). Nuotrauka Algimanto Kežio

Kazys Veselką prisimenant

*Išsiskirdamas pasiimsiu nedaug:
vieną kitą trumpą eilėraštį,
vieną šiltą vasaros naktį ir švelnią muziką,
koplytėlę girdėtą,
kad nebūtų taip liūdina
ten,
po medžiais,
vienam gulėti.*

Nesurastiau tinkamesnių žodžių už šį Vlado Šlaito posmą, prisimindamas Kazys Veselką, kuris taip netikėtai su mumis šį pavasarį išsiskyrė: juodu abu baigė tą pačią Ukmergės gimnaziją, abiejų vyzdžiūose plevono aukštųjų žemės peizažas.

Kazys dažnai pasakodavo, kaip jis, kelias metus jaunesnis, su pagarba stebėdavo pertraukų metu koridorium vienišai vaikštinėjantį Vladą Šlaitą, kuris ukmergiškių gimnazistų tarpe jau buvo laikomas žymiu poetu. Aišku, eilėraščius rašė tada ir Kazys, nes tuometinės Lietuvos gimnazijos buvo tiesiog apkrėtos poezija.

Išsklydus į pasaulį, daugeliui lyrikos meilė nejučiomis išblėso. Tačiau Kazys Veselka buvo vienas tų retų, jaunatviškai ištikimų literatūros mylėtojų, išlaikiusių jį uždegusią liepsną visą savo gyvenimą. Ne vien poezijos posmus Kazys entuziastingai pažarstydavo (net kasdieniniuose pašnekesiuose); tuo pačiu užsidegimu jis mintinai pabėgdavo iš visų puslapių mūsų beletristikos — ypač A. Vaičiulio, J. Grušo, V. Ramono, M. Katiliškio — gražiausius gabaliukus.

Kazys Veselka niekad netapo drungnu literatūriniam išėjimui įvykiams. Kai užgrisdavo telefonu jo aukštaitišką šūktelį: „Užuoksiau!“ (atsit, užėjus pasikalbėti), puikiai žinodavo, kad mano kaimyną kažkas smarkiai sujaudino — pradžiugino ar nuliūdino. Žinodavo dar vieną dalyką: pasikalbėjimas bus karštas. O Kazui išėjus, veik visados stebėdavosi — tas žmogus turėjo kažkokius nematomus intencijos „čiuptukus“; jis čia pat, ant delno, pasijodavo įvairius epitetus niuansus, net jungtuko taiklumą, ir padarydavo apie nagrinėjamą autorių ir apie kūrybinį jo pajėgumą tiksliai išvadas. Kazys buvo tikras „literatūros žmogus“, apdovanotas labai jautriomis vertinimo svarstyklėmis.

Kazys Veselka studijavo Frankfurto universitete; vėliau Montrealio universitete. Tačiau jis dažnai pasakodavo, kad literatūrą studijuoti pradėjo, ganydamas tėviškes galvijus, rudinėle apsisiautęs, ant griovio krašto sėdėdamas — kai vyresniojo brolio lentynose aptiko Jurgio Savickio knygą „Ties aukštu sostu“, kuria niekad nesiliovė gėrėsis. Vėliau prieš jį atsivėrė kiti nuostabūs pasauliai ir personažai: K. Hamsuno „Panass“, W. Scott „Ivanhoe“, S. Lagerloef „Goesta Berlingas“, A. Gailičio „Tomas Nipernadis“...

Tačiau bene svarbiausią vaidmenį galutiniam jo apsvaigimui literatūra suvaidino Jono Aisčio eilėraščiai. Štai atsiversk, ir — Yra tokios akys, kaip rudenio Gervijų ištieti kaklai...

Daugelį sykių Kazys Veselka kartodavo: „Man tos eilutės užėmė žadą! Aš nežinojau, nenumaniau, neišsivaizdavau — kad įmanoma taip subtiliai išsireikšti lietuvių kalba“. At-

Kazys Veselka — Pikiš („Aukso žąsis“)

Kazys Veselka (1923.I.3 — 1983.III.25)

sivėrė nauja, gaivi lyrikos versmė, į kurią Kazys pasinėrė visa savo esybė. Ir taip — literatūra jam „jaunystė žaliąją užnuodijo“ (parafrazuojant tą patį Aistį).

Studijuodamas Frankfurte ir gyvendamas Hanau stovykloje, Kazys Veselka įsijungė į besikuriantį „Atžalyną“, ir jo gyvenime atsirado dar viena meilė — teatras. Šalia aktoriškų uždavinių jis atliko „Atžalynui“ ir vieną literatūrinį darbą: drauge su A. Tvardausku ir Alb. Taruliu išvertė F. Schillerio — C. Gozzi tragikomišką pasaką „Turandot, Kinijos princesė“. Vėliau, gyvendamas Montrealyje, K. Borutos „Baltaragio malūno“ inscenizavimo autorystę pasidalino su B. Pūkelevičiute. Persikėlęs į Chicago, jau pats vienas padarė K. Donelaičio „Metų“ skriptą. O šį spektaklį, net ir iš perspektyvos žiūrint, tektų įrinkti tarp reikšmingiausių lietuviškųjų Chicago teatrinių įvykių.

Išėjus teatrui Kazys Veselka atidavė dar vieną

duoklę. Apsčiai veikalų pasipuošė jo sukurto dekoracijomis: „Silkiniai pančiai“ (A. Gustaitis), „Bubulis ir Dundulis“ (A. Rūkas), „Baltaragio malūnas“ (K. Boruta), „Milžino paunksmė“ (B. Sruoga), „Sudiev, mano karaliau“ (A. Landsbergis), „Antroji Salomėja painiavose“ (B. Pūkelevičiute). Kazys buvo kondensuoto, lakaus scenovaidžio dailininkas, gerai suprato kulisy tylos svarbą, taupiom užuominom sprendė pačias sunkias problemas (sakysime, nuolatiniai vietovių pasikeitimai „Milžino paunksmėje“ buvo nurodomi tik didžiuliais senoviskų žemėlapių pergamentais).

Kazys Veselka taipgi yra sukūręs stilingus kostiumų eskizus „Milžino paunksmėje“ ir „Aukso žąsies“ filmui. Jo eskizai nelikdavo tik vaizduotės padiktuotais piešiniais — kiekvieno kostiumo atbairgimą jis pats kruopščiai prižiūrėdavo, pasirūpindamas net mažiausiom detalėmis. Vokietijoje (tikriausiai dėl

studijų apkrovos) jis nedaug tesisielojo aktoriška savo „karjera“. Man susidarė įspūdis, kad jis tik džiaugėsi, įsijungęs į jaunatvišką „Atžalyną“ vaidintojų būrį, kuris sugebėjo apgriautose stovyklos kareivinėse įsirengti ne tik vaidinimų salę, bet net ir dekoratyvią savo būstinę. Antra vertus, Hanau stovykloje nuolat kunkuliavo ir literatūrinių diskusijų srovė, kurioje Kazys buvo gyvai įsiliesęs — drauge su A. Markeliu, M. Katiliškiu ir A. Baronu. Todėl ir aktoriški siekimai „Atžalyną“ — nebuvo vieninteliai jo tikslai.

Tačiau visai netaikant Kazio Veselkos sceninis talentas sušvito Montrealyje. Įspūdingai suvaidinęs sunkų provokatoriaus Prano vaidmenį A. Skėmos „Pabudime“, jis tapo vienu iš stipriausių aktorių Montrealio Lietuvių dramos teatre, išvermingai siekdamas išsivijos scenai aiškiai užsibrėžtų tikslų drauge su kitais savo bendraminčiais. Be jo veržlumo, be jo neišsėmiamos energijos ir tvirtos rankos montrealiečiai vargiai būtų drįsę pakilti į tasyk beveik nerealiai skambėjusį žygį įrašyti „Baltaragio malūną“ ir „Milžino paunksmę“ į plokšteles. Tolimųjų švietė dar viena svajonė — plokštelė vaikams. Visa tai buvo įvykdyta, o mažieji klausytojai susilaukė ne tik „Žirginėlių“, bet ir „Antrųjų Žirginėlių“.

Kazys Veselka buvo dinamiškas ir labai sąmoningas aktorius, visados aiškiai jautęs sceninį ritmą. Nuo tribarzdžio Vado (A. Landsbergio „Barzda“) iki jaunuliško pilies juokdario Pikiš (B. Pūkelevičiutės „Aukso žąsis“) — jis mokėjo savyje sintetinti lyrizmą, vienišo žmogaus dramą ir komedinių žavesį. Nepamirštamam personažui liko jo sukurta naiviai paikas kerštininkas, velnias Pincukas („Baltaragio malūne“) ir, žinoma, pats sudėtingiausias ir brandžiausias paruoštas vaidmuo — karalius Jogaila („Milžino paunksmėje“).

Kalbant apie literatūros interpretaciją, gal labiausiai klausytojams bus įsiminės meistriskai Kazio Veselkos perteiktas L. Dovydeno „Klementas Dūda“ ir jo (Nukelta į 4 psl.)

Vladas Šlaitas

PLAUKŲ SPALVA

Plaukų spalva pasako daug ir nepasako nieko. O tačiau tavo plaukų spalva man atneša vienvėję mano praėjusios jaunystės džiaugsmą.

KUPRANUGARIAI

Kupranugariai danguje. Tais šviesūs debesys.

Jie plaukia iš lėto vasaros dangum ir nebegrižta.

Aš taip pat ruošiuosi tolimai kelionei, iš kurios daugiau jau niekas niekada nebesugrižta.

UKMERGĖS UPELIŪKŠČIO NELAISVĖJE

Egipto gatvė bėgdavo pakalnė, o pakalnėje ją surakinavo mažytis upeliūkštis, ir jina nebegalėdavo išbėgti niekur. Nei jina, nei sinagoga, kurią laikė savo nelaisvėje mažytis upeliūkštis.

Kazys Veselka — Jogaila („Milžino paunksmėje“)

galėtų sėdėti ir galvoti apie mirusį vyrą, nes jos samposios kėdės sudilo pusiausvyros atramos per vienuoliai našlavimo metų, pasinaudojo proga paprašyti valtininką nusiirti, kad jos sūnus galėtų pamatyti, ką iš tikrųjų buvo matęs pro jūrą išsikūsių langą, rajų nerštą pinčių pavasarį, rausvas ir mėlynas žuvelės, benarantčias švelniausio vandens šulinuose, kokie tik buvo vandenų viduje, ir netgi klajokantių plaukus prigeriusių koloniniais laikais kokiame paskendusiam laive, bet jokių sudužusio transatlantinio laivo pėdsakų, nei jokios negyvos būtybės, bet jis taip buvo įsikibęs į savo regėjimą, kad jo motina pažadėjo jį lydėti į sekantį kovo mėnesio žygį, tikrai, nežinodama, kad vienintelis tikras dalykas jos ateityje bus patogi kėdė iš Francis Drake laikų, kurią nupirko vienoje turkų varžytinėse, į kurią atsisėdė tą patį vakarą pasilėti dūsaudama, mano vargše Holofernai, jei matytum kaip gera apie tave galvoti sėdint šioje maštasu atraktoje kėdėje su tais karalienės katalafk brokatais, bet juo ryškiau prisiminė savo mirusį vyrą, juo stipriau burbuliavo ir šokolado virto kraujas jos širdyje, tartum ji nesėdėtų, o bėgtų permirkusi šaltu prakaitu, sunkiai alsuodama, ir kai jis paryčiai sugrįžo, ją rado mirusia kėdėje, dar šiltą, bet jau pusiau supuvusią, lyg nuo gyvatės įkandimų, vėliau panašiai buvo atsitikę su keturiom kitom moterim, pirma nei išmetė į jūrą kėdę žudikę, tiek daug žmonių ją naudojosi šimtmetių slinkyti, kad ji prarado savybę teikti poilsį, taip kad jis turėjo susigyventi su savo apgailėtina našlaicio būkle, būti visų vadinamu našlės sūnum, atnešusios į miestelį nelaimės sostą, gyvenusios ne tiek iš visuomenės gailės-

tingumo, kiek žuvis, kurias vogdavo iš laivų, ligi jo balsas pavirto kriokiančiu ir jis užmiršo savo ankstyvesnius regėjimus, iki vieno kovo naktį pripuolamai pažvelgė į jūrą ir staiga, mano motinytė, štai ten neįprastas azbestinis banginis, bebaisis padaras, ateikite pažiūrėti, šaukė pamišęs, ateikite pažiūrėti, sukeldamas tokį samysį, šunų lojimą ir moterų paniką, kad net seniausis vyras, prisiminę prosenelių išgąstį, sulindo po lovom, tardamies sugrįžus William Dampierą, bet išbėgusieji į gatvę nepajudėjo pamatyti nepatikimo įrankio, kuris tą akimirka vėl prarado nuovoką ir išgyveno savo metinę katastrofą, bet jį su-tramdė smūgiais ir paliko tokį nelaimingą, kad tada jis sau pasakė, apsisėlęs iš jūros, dabar jūs pamatysite kas aš esu, bet susilaukė ir niekam neprasitarė apie savo ryžtą per išstisus metus, užsispyrėliškai kartodamas, dabar pamatysite kas aš esu, laukdamas, kad vėl ateitų pasirodymų išvakarės atlikti tai, ką buvo padaręs, ir štai, pavogė valtį, perplaukė įlanką ir il-gai laukė savo didžiosios valandos negrų uosto keliukų raizgnyje, tarp Karibų jūros žmonių skruzdėlyno, taip susitelkęs ir savo nuotykių, kad nesustojo prie indų krautuvų, kaip visad darydavo, pažiūrėti iš visos dramblio ilties išdrožtų mandarinų, nei šaipėsi iš olandų negrų ortopediniuose dviračiuose, nei baiminos į kobros odą panašių malajiečių, kaip kitais kar-tais, kurie jį apvežiojo aplink pasaulį, ap-keretų chimerine slapta karčiama, kurioje už anglis buvo parduodamos brazilų gelės, nes nieko negalėjo nutuokti ligi naktis jam neužgriuvo ant galvos su visu žvaigždžių svoriu ir naktis pradėjo skleistis malonias gardenijų ir supuvusių salamandrų kvap-

tis, ir jis jau yrėsi pavogta valtimi prie jė-mo į įlanką su užgesinta lempa, kad neat-kreiptų apsaugos policijos dėmesio, nes švyturio žalias šviesos mojis penkiolikai sekundžių šmėkliškai našviesdavo erdvę, tamsoje vėl atgavęs žmogišką dalį, žino-jų kad iriasi arti plūdūrų, rodančių uosto kanalą, ne vien todėl, kad matė vis labiau slegiantį jų intensyvų žibėjimą, bet kad ir vandens alsavimas darėsi vis liūdnas, ir yrėsi taip susitelkęs, kad nesusi-gaudė, iš kur jį staiga pasiekė bausis ryklio alsavi-mas, nei kodėl naktis tapo tirsta, tartum žvaigždės būtų ūmai mirusios, o buvo tai, kad transatlantinis laivas stovėjo čia vi-sam savo neapimam dydyje, ak motin, daug stambesnis už bet kokį didžiulį daiktą pasaulyje, ir daug tamsesnis už bet ko-kį tamsų daiktą žemėje ar vandenyje, trys šimtai tūkstančių tonų ryklio kvapties pras-linko taip arti valtys, kad jis galėjo ma-tyti tamsiausius plieno susiuvimus gelmė-jė, be jokios šviesos begalinėse jautiškose laivo akyse, be jokio mašinų atodūsio, be jokio gyvos būtybės ir nešantį su savim sa-vo paties tylos aplinką, savo paties tuščią dangų, savo paties mirusį orą, savo susto-jusį laiką, savo klajojančią jūrą, kurioje plūduriavo ištisas gyvųjų pasaulis, ir stai-ga visa tai dingso su švyturio mostelėjimu ir akimirka Karibų jūra vėl tapo permato-ma, kovo naktis, kasdieninis pelikanų oras, taip kad jis paliko vienas tarp plūdū-rų, nežinodamas ką daryti, nustebes savęs klausė, ar iš tikrųjų antrą kartą jis nesap-nuoja budėdamas ne vien tik dabar, bet ir kitais atvejais, bet vos baigė save klausti, kai paslaptingas pūstelėjimas pradėjo ge-sinti plūdurus nuo pirmojo iki paskutinio-jo, taip kad praėjus švyturio šviesai, trans-

atlantinis laivas vėl pasirodė, kompasu rodyklė buvo nukrypusi į šalį, galbūt netgi nežinant kioje jūros — vandenyno vie-toje, apgraiptom beieškodamas nematomo kanalo, bet iš tikrųjų slinkdamas į povan-denines uolas, kai jam dingtelėjo slegian-tis atskleidimas, kad tas plūdūrų žygdar-bis buvo paskutinis kerų raktas, ir jis įžiebė valtys lempą, mažą raudoną švie-se-lę, kuri negalėjo sukelti sargybos nerimo švyturio minaretuose, bet pilotui turėjo pa-tarnauti kaip ryto saulė, nes jos dėka transatlantinis laivas atitaisė kryptį ir įplaukė per didžiuosius kanalo vartus, įvykdydamas laimingo atgimimo mane-vrą ir tada vienu ypu įsižiebė visos jo švie-sos, krosnys vėl ėmė kurentis, sušvito žvaigždės savo danguje ir gyvųjų lavonai nugarimdo į dugną, pasigirdo lėkščių tar-s-kėjimas ir pasiklido lauro padažo kvaptis virtuvėse, ir aidėjo orkestro melodijos mėnuliškuose deniuose ir aukštosios jūros įsimylėjusių gyslų tum tum kabinų prie-te-moje, tačiau jis vis dar tebebuvo taip inir-šes, kad išsilaikė susijaudinimo nepri-blokštęs ir stebuklo akivaizdoje nedrebėjo iš baimės, bet pats sau tarė su didesniu nei bet kada anksčiau ryžtu, dabar jie pama-tys kas aš esu, po plynių, ir užuot pasukęs į kitą pusę, kad jo nesutraiškytų toji mil-žiniška mašina, pradėjo irtis jos priekyje, nes dabar tikrai jie pamatys kas aš esu, ir yrėsi pirmyn, lempa rodydamas laivui ke-lią iki buvo taip tikras jo klusnumu, kad jį privertė vėl pakeisti kryptį krantinų link, jį išvedė iš nematomo kanalo ir jį vedė tar-tum su apynasriu, tartum jūrą avinėlių, į miegančio miesto šviesas, laivą gyvą ir nepažįstamą švyturio šviesų, kurios da-bar jo nebedarė nematomu, bet kas pen-

kiolika sekundžių jį paversdavo aliumini-niu, ir ten pradėjo ryškėti bažnyčios kryžiai, namų menkumas, iliuzijos ir transatlantinis laivas slinko paskui jį, sek-damas jį su visu tuo ką turėjo viduje, jo kapitonui miegant ant širdies šono, kovų buliai sniego sandėliuose, vienišas sergan-tis ligoninėje, našlaujas vanduo cisterno-se, neatidus pilotas, kuris, matyt, neaukš-tas uolas palaikė krantinėmis, nes tą akimirka orą perskrodė bausis sirenos staigimas ir jis buvo permerktas liūtis garų, kurie krito ant jo kartą ir kitą ir sveti-ma valtis vos nenuskendo, ir dar kartą, bet jau buvo per vėlai, nes ten jau buvo kranti-nės kriauklės, gatvės akmenys, durys netikintųjų, miestelis apšviestas išsigan-dusio transatlantinio laivo šviesų, ir jis vos turėjo laiko pasitraukti į šalį, kad duo-tų kelią kataklizmui, samysyje šaukda-mas, ten jį matote, ožpalaikiai, vieną se-kundę pirma nei bausis plieno kevalas gabalais išdraskė žemę ir pasigirdo skar-dus žvangėjimas devyniasdešimt tūkstan-čių ir penkių šimtų šampno taurių, ku-rios viena po kitos sudužo nuo laivo priekio iki užpakalio, ir tada pasidarė švie-su, ir tada jau nebebuvo kovo rytas, bet švytinčio trečiadienio vidudienis, ir jis tu-rėjo malonumą matyti pravirom burnom bespoksančius į šio pasaulio ir į kito di-džiausį transatlantinį laivą, įsirausų į smėlį priešais bažnyčią, baltesnį už viską, dvidešimt kartų aukštesnį už bokštą ir devyniasdešimt septynis kartus ilgesnį už miestelį su geležies raidėm išrėžtu vardu, *balalscillag*, ir vis dar per savo šonus tebe-varvinanti senovinį ir išglebusį mirties jū-rų vandenį.

(Išvertė P. Gaučys.)

Domšaičio parodą aplankius

Kai matai sutirštintom spalvomis žėrinčius paveikslus ir iš religinės tematikos plaukiančią poeziją ir mistiką, pajunti, kad Pranas Domšaitis prabyla į tave spalvota emocija. Bibliniai personažai juodais potėpiais dvelkia ne tik mistika, bet ir liūdesiu. Gal ir dėlto liūdesys yra juodos spalvos.

Domšaičio paveikslų biblinė tematika yra artima mūsų krikščioniškai pasaulėjautai. Mes visada mėgome religinius simbolius, statėme pakelėse kryžius, ir mūsų seklyčios buvo papuoštos nors ir menkos vertės religiniais paveikslais. Bėgimas į Egiptą Domšaičio paveiksluose kartojasi daugybe variacijų. Tai gal jo pati mėgiamausia tematika, ir su ja susiję paveikslai bus bene vieni iš pačių geriausių. Tokie yra Kristaus gimimo, išminties ir pietėnėlių, arba Nukryžiuojamas, kur (šalia po kryžium stovinčių juodų figūrų) Nukryžiuotojo rankos susilieja su visata.

Domšaičio gamtovaizdis yra mums svetimas. Nematyti rugių gubų ar svyruojančių gluosnių bei beržų. Į mus prabyla neramūs Pietų Afrikos Karoo apylinkės vaizdai, kaip pvz., Karoo plokščia viršukalnė, skausmingai emocijga, staiga išaugusi iš lygumos kaip atominis debesėlis. Kaip ir kiekvienam, taip ir Domšaičio atveju galioja pagrindinė taisyklė: mene ne kas vaizduojama, bet kaip Menininkas kaip asmuo gali priklausyti kuriai nors tautai, bet kaip kūrėjas jis yra internacionalus. Savo tematika gal pats lietuviškiausias yra Viktoras Petravičius, bet kaip menininkas jis priklauso visiems. Taigi ir Domšaitis reikia daugiau vertinti kaip menininką, atidavusį duoklę vokiečių ekspresionistų kartai, dabar jau įrašytai į istorijos lapus.

Parodą atidarė Lietuvos Dailiojo meno instituto pirmininkas dr. Gediminas Balukas, pakviesdamas turti įžanginį žodį žinomą Chicago menininką, meno kritiką, paveikslų kolekcionierių ir įkainotojų, rašytoją ir publicistą John Forwalter. Lygindamas tuo metu vykstančias meno parodas Modernaus Meno ir Chicago Meno institucijose, jis priminė, kad Domšaičio darbai yra vertinami ir turi daugiausiai teisių būti išstatyti šiose institucijose. Iš viso, jo nuomone, Domšaičio kūryba verta doktorantų plunksnos, kad Domšaitis meno istorijoje būtų tinkamai atstovaujamas šalia vokiečių ir austrų ekspresionistų. Laiko tėkmėje menininkas dažnai užmiršamas. Net ir Rembrandtas per paskutinius dešimt savo gyvenimo metų negalėjo parduoti paveikslų. Panašus likimas ištiko ir El Greco, galbūt vienas iš penkių ar šešių žymiausių dailininkų per paskutinius penkis šimtus metų. Panašaus likimo susilaukė ir M. K. Čiurlionis, neabejotinai abstraktaus meno pradininkas dar pora metų prieš Kandinskį. Čia irgi reikia parašyti veikalą ir įrodyti, kad meno istorija pasikeitė Čiurlionio naudai. Tai vis vertos dėmesio J. Forwalterio mintys.

Parodos pradžioje buvo išstatyta 70 paveikslų, bet apie pusę jų parduavus, vėliau buvo pridėti dar 10. Paveikslus įkainavo tas pats

J. Forwalter, kai kuriuos apdrausdamas net ligi penkiolikos tūkstančių dolerių. Lietuvišku mastu matuojant, kainos buvo gana aukštos, bet Dailės institutas pardavė paveikslus Lietuvos Fondo nariams puse kainos. Gal ir todėl ši paroda pasižymėjo pavyzdžio neturintiu pasisekimu. Paveikslus pirkto ne vien turtingieji, kad galėtų pasigirti turį pasaulinio garso menininko paveikslą, pirkto, tie, kurie myli grožį, nes paveikslas ne tiek galerijoje, kiek namų aplinkoje prabyla vis nauja kalba, mintimi ar melodija. Yra kalbančių, galvojančių ir dainuojančių paveikslų. Tie, kurie juos įsigijo, keleta colių dviasiskai paaugo.

Kaip anksčiau buvo minėta, ši Domšaičio paveikslų paroda buvo surengta Lietuvos Dailiojo meno instituto, pelno neieškančios institucijos. Su šia paroda Institutas išsina į viešumą kaip naujas kultūrinis veiksnys mūsų visuomenėje, jis, kaip ir pats Lietuvos Fondas pačioje pradžioje buvo kūrybingų ir ateitį pramatančių žmonių vizija, dabar tapusi finansine lietuvišką kultūrą remiančia realybe. Tokios menų globos įstaigos institucijos kaip tik reikia dabar, kada daugelis kūrėjų artinasi prie tos kryžkelės, iš kurios daugiau nebeįėjama, ir kurių kūriniams reikia pastovios pastogės. Nors ir mažu tiražu išleista knyga pergyvena emigracines katastrofas, tai paveikslas, kaip niekieno neglobojamas nalis, paliekamas nežinia, užmarščiai ar sunaikinimui.

Pradžią kaip ir visuomet yra sunki. Jei ne Lietuvos Fondas, tai apie jokią lietuviško meno globą nebūtų ir kalbos. Tačiau Fondas nepirkto paveikslų, jis tik paskolė pinigus Institutui su sąlyga, kad pinigai būtų grąžinti. Be visuomenės pagalbos nebus lengva Institutui išsilaikyti. Balzoko lietuviškos kultūros muziejus gyvena iš narių aukų ir palikimų. Panašiai turėtų organizuoti ir Lietuvos Dailiojo meno institutas.

Pagalau šį parodą įrodė, kad stambias pinigų sumas galima sutelkti, pardavus dalį paveikslų, nesunaikinant patios gerosios paveikslų dalies, atstovaujančios Prano Domšaičiui. Du šimtai paveikslų lieka neliečiami. Gal daug kas prikiš, kam iš viso buvo parduodami Domšaičio paveikslai. Žinoma, būtų gerai viską išlaikyti atiečiai, tačiau mes iki šiol dar neturime milijonus aukojančių mecenatų. Jų neturime ir ateityje. Net ir Lietuvos fondas nebuvo sukurtas iš stambias sumas aukojančių asmenų, bet paprastų piliečių, tikinčių ateitimi, aukojusių „našlės skatikus“. Ir Lietuvos Dailiojo meno institutas turės išsiversti mažais savais ištekliais. Iš kitos pusės, neradime pasaulyje nė vieno muziejaus, kur būtų sutelkti vieno autoriaus visi kūrinių vienoje vietoje. Nesame išimtis ir mes.

Sveikintina ir Lietuvos Dailiojo meno instituto pirmininko dr. G. Baluko iniciatyva, subūriant įvairių pažiūrų ir profesijų tinkamus žmones. Paties didžiausius darbus atlieka ne masės, bet paskiri kūrybingi individai.

a.m.

Pranas Domšaitis

Dvi figūros
Nuotrauka A. Valeškos

Kazys Veselką prisimenant

(Atkelta iš 3 psl.)

aukštaitiški gimtinei labai artimas I. Šeinius „Kuprelis“. (Kazys tėvas, važnuojamas keliu, visados botagu parodydavęs j tolumoj dunksantį malūną, kur esą kadaise tikrai gyveno Kuprelis...) Minėtinas būtų ir efektingas eksperimentas: A. Nykos-Niliūno „Septintoji Elegija“, kurią Kazys reitavo, pritariant mušamiesiems instrumentams. Prisimenant, kad toks drąsus fonas buvo lyrikai pasirinktas prieš dvidešimt metų, tektų interpretatoriui pripažinti novatorišką polėkį.

Ne sykį reituojamų kūrinių įvadams Kazys Veselka paruošdavo beveik akademinių lygio komentarus. Toks, pavyzdžiui, buvo Vytautui Mačerniui skirtas dviejų dalių vakaras, kurio pirmoje dalyje Kazys pasirodė ir kaip įžvalgus literatūros vertintojas, apžvelgdamas ne tik paties Mačernio kūrybą, bet ir tuometines mūsų poezijos pasaulio nuotaikas bei žemininkų genezės raidą. Taipgi ir Clevelande, pristatant mano knygą „Alkana kelionė“, Kazys Veselka sugestyviai aptarė naujosios knygos pobūdį, savo impresijas pavadindamas „Alkanos kelionės kryžkelėse“ (atspausdinta „Dešimtojoje Pradalėje“).

Grynajai dalei Kazys atsi-

dėdavo nereguliariais laikotarpiais ir tasyk tapydavo intensyviai, beveik karštliškai, nors, kiek žinau, nebuvo paketinės surengti individualios parodos. Dauguma jo darbų liko išdalinta draugams. Mano supratimu, Kazys savo braižu būtų priskirtinas prie impresionistų: jis gerbė spalvų persilieimo derinius, turėjo gerą skonių, linijų eleganciją ir pirmiausia rūpinosi paveikslų atmosferiniu įtaigumu.

Kazys Veselka nupiešė nemažai viršelių knygoms ir plokštelėms. Tačiau labiausiai norėčiau pabrėžti tai, ką jis sukūrė vaikams, būtent: iliustracijas J. Mineglos knygai „Labas rytas, vovė“ ir penkioms B. Pūkelevičiūtės pasakų knygelėms. Jeigu suskaičiuotumėm jo linksmus gyvulėlius ir žvėrukus, manau, susidarytų arti dviejų šimtų žvėrinčių paveikslėlių, kuriais džiaugėsi mūsų vaikai, o gal (tikėkimės) dar pasižiūrės ir mūsų vaikaičiai. Retas lietuvis dailininkas tokiu dosnumu apdovanojo mūsų jaunimėlį.

Deja, liko nebaigtas taip staigiai iškeliavusio Kazio paskutinis užmojis: jo įskaityta poezijos plokštelė. Vienoje pusėje turėjo būti įrašytos Vytauto Mačernio Vizijos (Antroji, Ketvirtoji ir Šeštoji), o kitai pusei buvo paskirta penkiolika Vlado Šlaito eilėraščių. Kazys uoliai darbovosi su šia plokšte jau dešimt metų, bet sau kėlė gal per griežtus reikalavimus — vis dar nebuvo patenkintas repetitijų rezultatais, vis atidėliodavo rekordavimą studijoje.

Vlado Šlaito eilėraštis, kuriuo pradėjau savo atsisveikinimo žodžius, buvo įjungtas į planuojamos plokštelės pabaigą: „Išsiskirdamas pasiimsiu nedaug... Giliai jaudinantis atrodo šiandien šio kukli eilutė.

Iš tiesų, Kazy, išsiskirdamas pasiimei nedaug. Bet tie keli numylėti eilėraščiai, toji šilta vasaros naktis ir koplytelė girdėta muzika — ne, Tau nebus liūdna, Bičiuli, ten, po medžiais, vienam gulėti. Kai ir mums ateis laikas išsiskirti, argi mes galėsime pasiimti ką nors gražesnio, negu tai, ką pasiimei Tu?

Kazys Bradūnas

Auksas ir dulkėse spindi

Darius Lapinskas įsteigtoji New Opera Co. of Chicago gegužės 14 ir 15 d. Chicago miesto centro Jones auditorijoje pastatė žymaus vokiečių kompozitoriaus Carl Orffo (1895-1976) operą „Antigone“. Man teko stebėti antrąjį spektaklį; iš jo išsinešiau įspūdį, kurį būtų galima susumuoti taip: Lapinsko sugebėjimai šikart prašoko (ir žymiai prašoko) tų sugebėjimų konkrečią realizaciją. Kitaip sakant, buvo aiškiai matyti, ką Lapinskas norėjo ir būtų galėjęs padaryti; taip pat buvo aiškiai matyti, ko jis šiuo atveju nepadarė. Tačiau tokio pobūdžio tikslo nepasiekimas nėra fatališkas: turint pagrindu stiprią muzikinę bei režisūrinę veiklą viziją, galima tai, kas nepasiekė vieną kartą, atitaisyti kitą. (Blogiau, kada iš viso stokojama koncepcijos, talento ar net eilinio sugebėjimo; tuomet nė kruopščiausių pastangų bei laimingiausių aplinkybių sutapimas negali užmojo iškelti aukščiau vidutiniškos ribos.)

Tų laimingų aplinkybių visame šio „Antigone“ pastatymo kelyje labai stigo. Sunegalavus ir pasitraukus vienam iš pagrindinių veikėjų, teko dviem savaitėm atidėti premjerą. Į spragą tik paskutiniuoju momentu išoko rocerietis Leonas Baltrus, turėjęs viso labo dvi nepilnas dienas išmokti ir vokalinę partiją, ir tekstą. Buvo sunkumų komplektuojant chorą bei orkestrą. Visą chorą tesudarė trys netvirtai susidainavę asmenys. Iš orkestrantų spektaklyje visiškai nepasirodė programoje sužymėti trimitininkai, kontrabasistas ir arfistai; kai kuriuos jų partijų fragmentus teko priešais pulką pasistatytų pianinų atlikti pačiam dirigentui D. Lapinskiui arba perleisti pagrindinei pianistei Nijolei Kupstaitėi. Vietoj reikalaujamų trijų pianino grupių po du (taigi iš viso šešių) tebuvo tik du pianinai. Kitų instrumentų taip pat būtų reikėję daugiau negu po vieną. Rezultatas — skysta orkestrinio garso konsistencija. Visus šiuos ir kitus trūkumus lėmė biudžeto liesumas, o taip pat nepakankamas dėmesys techninei-administracinei pastatymo organizavimo pusei.

Vis dėlto stambūs nepriteikliai neužpūtė esminės orffoskios „Antigone“ dvasios. Tai pirmą kartą 1949 m. Salzburge pastatytas kūrinys, iki kraštutinumo išnaudojantis monotonijos galimybes. Vokaliųjų partijų pagrindas — psalmis, rečiatyvinis skandavimas, peraugantis į melodingą liniją ar melizmatiką (dainavimą tarp pagrindinių tonų, koloratūra) tik tais atvejais, kai reikia stipriau išreikšti emociją. Orkestrinė palaida — taupi iki minimumo, sykį užgautą akorda išlaikant ar ta pačia ritmine figūra kartojant per visą kurį nors vie-

Darius Lapinskas

Nuotrauka Lino Meilaus

na sceną. Garsas — nors laibas, bet spalvingas, įvairiomis kombinacijomis ar pavieniui suskambant fortepionams, fleitai, obojui, būgnui, timpanui ir litofonui (ksilofono atmaina, kur vietoj medinių kaladėlių mušami akmeniniai skrituliukai). Muzikinės faktūros vienodumas nenusibosta, o, priešingai, klausytoją užhipnotizuoja, pajungia į savo vėžes iki pat tragikloso finalo. Šį užkėrantį poveikį dirigentas Lapinskas, turis tai muzikai neabejotiną jautrumą, sukūrė bent tiems klausytojams, kurie pajėgė nekreipti dėmesio į jau minėtus ir kitus spektaklio trūkumus.

Deja, tarp visų atlikėjų jautėsi įtampa, kylanti ne tiek iš veiksmo reikalavimų, kiek iš netikrų spektaklio eiga ar savimi patikais. To nepaisant, daug rishumo viskam suteikė titulinės partijos atlikėja Laima Rastenytė, kuriai ši rolė tiko ir vaidybiškai, ir vo-

kališkai, nors solistė vis dar nenugalejo kai kurių balso pastatymo ir kvėpavimo technikos problemų. Savo didžiają trečio veiksmo ariją „O, Polinikes!“ ji atliko pakankamai jausmingai, tik gaila, kad to puikaus gabalo pradžią lydėjo ritminis sutrikimas orkestrėje. (Tokie nesutapimai būdingi visam spektakliui. Jiems išvengti tereikėjo vieno: didesnio skaičiaus ir plačiau išdėstytų repetitijų.) Visais atžvilgiais profesionali pasirodė Antigone sesuo Ismenė (Marcia Gale), išlavinto balso altas, laimėjusi keliuose konkursuose ir taip pat, kaip ir Rastenytė, įtikinančios sceninės laikyenos aktorė. Kreonas (John Payouk) bent iš pradžią atrodė ir skambėjo ne kaip Tėbų karalius, o kaip tik ką iš pogulio atšlepijęs gaspadorius. Trečiame akte jo skausmo proveržiai įgijo jau visai autentišką atspalvį. Tenoras Th. Heilman skambėjo iš tiesų ekstatiskai kaip aklausias pranašas Tiresijas. Saikingo judrumo ir statišką mizansceną inėse jaunimo grupė su aktorinėmis kaukėmis (R. Kaminskaitė, L. Liubinskas, V. Radvilas ir A. Viktoras). Pagal A. Sutkuvienės eskizus J. Kelečiaus pagamintos scenovaidžiai — elementarus, logiškas, skoningas. Kostiumai (A. Ramanauskienė) gražūs, gal tik grimas (St. Kie-laitis) choristų atveju kiek ekstravagantiškai groteskiškas. Režisūros (kuriai vadovavo pats D. Lapinskas) metmenys tvirti, juos atauti ir tobulą audinį trukdė kai kurių atlikėjų nepilnas pasiruošimas. Prie pastatymo teigiamybių reikia priskirti labai gerą, idiomatišką libreto vertimą į anglų kalbą, kurį irgi atliko D. Lapinskas (Beje, libretas — žymaus vokiečių poeto Fr. Hölderlino pagal Sofoklio tragediją.)

Jeigu D. Lapinskas būtų gavęs tai, ko jam reikėjo, jeigu jis galėtų dirbti tikrai profesionaliems sąlygoms, tvarkingai impresarijus priežiūroje, nėra abejonės, kad jis ir kai kurie jo trupės nariai jų didelio talento dėka būtų galėję sukurti pirmos rūšies pastatymą. Klitytis, dėl kurių taip nevyko, pašalinamos. To linkme New Opera kompanijai ateities užmojuose.

m.dr.

Chicagos teatruose

Studentų kasdienybė

Guggenheimo stipendiją laimėjusios rašytojos May Gallagher komediją „Buddies“ dabar stato Victory Gardens teatras, 2257 N. Lincoln, Chicagoje. Tai kiek suskaidytas įvykis bernaikių studentų trejetos bute, kur susidaro trejetas studentiško porų, bevandnių kasdieniškus ir romantiškus pokalbius, vietomis kiek su-

gestyvius, tarpais išsprunkant ir vulgarėniam žodžiui. Aktoriai ir savo vaidmenis nuodžiūriai įsijautę, nors žiūrovui nenustebina. Vis dėlto matyt režisores Sandy Shinner rūpestingą ranką. Ji įgudima atsisėdusi iš New Mexico valstybinio universiteto, dirbusi Sekspyro festivalyje Dallas mieste, o dabar yra šio teatro literatūrinė vadovė. Vaidinimas trumpas, tuoztrunka apie valandą, pravedamas be pertraukos. Aktorė Marjorie Bransfield (Theresa) yra studijus išmokusio Londono karališkoje dramos mokykloje, o Sharyn Elman (Lacey) studijavo komercinę dramaturgiją televizijos aktorijų studijoje.

J. Pr.

Poezijos dienų antrasis vakaras šiandien

Vakar Poezijos dienų pirmasis vakaras buvo dedikuotas aušrininkų poezijai. „Aušros“ šimto metų jubiliejaus proga. Šiandien Poezijos dienų Chicagoje antrasis vakaras yra skirtas jau dabarties mūsų poezijai. Vakar dalyviai turės progos išgirsti įvairias atžvilgiais parinktas šešių mūsų poetų kūrybą. Turint prieš akis bendrą vakaro temą „Lietuva dabarties mūsų poetų posmuos“, Marija Smilgaitė reituos atitinkamus Brazdionio, Aisčio, Nykos-Niliūno, Mykolaičio-Putino, Degutytės ir Vaičiūnaitės eilėraščius. Juos naujais ir intriguojančiais atžvilgiais pakomentuos Kazys Bradūnas. Tokiu būdu poezijos bičiuliai — vakaro dalyviai sužinos, kur, kada ir kaip buvo parašyti paskutiniai Brazdionio eilėraščiai Lietuvoje; kaip karo ir okupacijų metais Aisčio eilėraščiai iš užsienio pateko į Vilniaus universiteto studentų rankas; kokia iš tikrųjų yra genezė Putino šurpau eilėraščių „Vivos plango, mortuos voco“ ir kt.

Sios programos pradžia Jaunimo centro kavinėje šiandien 8 val. vak. Visi mūsų gyvosios literatūros bičiuliai ir Poezijos dienas yra kviečiami ir laukiami.

Dalis lankytojų Prano Domšaičio parodos atidaryme š.m. balandžio mėn. 8 d. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje.

Prano Domšaičio darbų parodoje Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, poetas Kazys Bradūnas kalbasi su John Forwalter. Nuotrauka J. Tamulaičio